
Poddębice, gm. loco, woj. łódzkie

Informator Archeologiczny : badania 34, 273-274

2000

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Jedynym sukcesem jest stwierdzenie regulacji południowej pierzei rynku. W wykopie stwierdzono ślad ściany budynku licowanej ciosem z czerwonego piaskowca parczewskiego. Mały zakres penetracji uniemożliwił pełne prześledzenie wyglądu ściany licowanej tym ciosem. Cenna jest tylko informacja, że pierwotnie pierzeja rynku była wysunięta o 230 cm na północ w stosunku do obecnej ściany budynku starostwa. Możliwe jednak że wysunięcie to dotyczy tylko piwnicy, pod budynkiem. W związku z zaobserwowaną sytuacją zabroniono niszczenia reliktywów ściany.

W południowo-zachodnim narożniku rynku zaobserwowano fragment układu stratygraficznego warstw wyrównawczych z gierzyną (pozostałości po wytopie hutniczym ołowiu) oraz gruzem kamiennym.

Olkusz, ul. Mickiewicza,
gm. *loco*, woj. małopolskie

patrz: późne średniowiecze

Olsztyn, st. XXIII, wyk. 1,
gm. *loco*, woj. warmińsko-
mazurskie, AZP 24-61

patrz: późne średniowiecze

Oświęcim-Stare Miasto,
st. 13, gm. *loco*, woj. małopolskie,
AZP 103-49/9

patrz: późne średniowiecze

Pawłów, st. 3, gm. Zawichost,
woj. świętokrzyskie, AZP 86-
73/319

patrz neolit

Płachawy, st. 25, gm. Płużnica,
woj. kujawsko-pomorskie,
AZP 33-44/117

patrz: wczesna epoka żelaza

Płock-Grabówka, st. 62,
woj. mazowieckie, AZP 50-54/15

patrz: wczesna epoka żelaza

PODDĘBICE, gm. *loco*,
woj. łódzkie,

- dwór-pałac (XVII-XX w.)

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone od 5 do 10 października przez mgr. Janusza Pietrzaka (autor sprawozdania) i prof. Leszka Kajzera (Instytut Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego). Finansowane przez Poddębicki Dom Kultury.

Badania prowadzono przy okazji przygotowań prac remontowych. Były to pierwsze archeologiczne badania terenowe przy obiekcie. W ich trakcie wykonano 3 małe wykopy sondażowe (łączna powierzchnia około 6 m²), z których 2 ulokowano wewnątrz budynku. We wszystkich natrafiono jedynie na warstwy ziemne przemieszane w trakcie XIX- i XX-wiecznych przebudów. Mimo to w połączeniu z obserwacjami architektonicznymi poczynionymi w trakcie prac oraz danymi o dziejach budowlanych obiektu można w miarę pewnie sformułować kilka wniosków:

1. Potwierdzono dostawienie bryły kaplicy do korpusu dworu pałacu, a obserwacje terenowe sugerują, iż fakt ten można łączyć z renesansowymi fazami rozbudowy dworu i wykluczają jej dobudowanie na XIX w.

2. Potwierdza się zasadność łączenia budowy dworu z Zygmuntem Grudzińskim i jego żoną Barbarą z Karśnickich. Trudno natomiast wypowiadać się na temat możliwości wykorzystania przez nich starszej budowli murowanej, co jednak wydaje się wątpliwe. W trakcie prac budowlanych czy wkrótce po ich zakończeniu inicjatywę przejął ich syn Stefan. Jemu należy przypisać ostateczne

ukształtowanie bryły późnorennesansowego dworu i nadanie budynkowi charakterystycznego wystroju (stiuki, loggia, kaplica, wieża?).

3. Proces kształtowania się bryły dworu pałacu w Poddębicach wyglądał prawdopodobnie następująco:

- wzniesienie w latach 1610-1617 korpusu obiektu,
- dostawienie do niego fasady południowej, z loggią, wieżą i kaplicą – do około 1640 r.,
- remonty przeprowadzone około połowy XVIII w.;
- rozbudowa z roku 1873.

Materiały i dokumentacja z badań są przechowywane w Instytucie Archeologii Uniwersytetu Łódzkiego.

Badania będą kontynuowane.

POTWORÓW, gm. Dobra,
woj. wielkopolskie

- osada z okresu nowożytności

Ratownicze badania archeologiczne, przeprowadzone od 30 października do 30 listopada, pod kierunkiem M. Polcyna (Fundacja Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Finansowane przez Polski Koncern Naftowy.

PRZEMYŚL, ul. Tatarska-Kapitulna 4, st. 12, gm. *loco*,
woj. podkarpackie, AZP 108-84/78

- ślady wczesnośredniowiecznego osadnictwa
- nowożytne miejskie ziemne umocnienia obronne (XVII w.)

Wykopalskowe badania archeologiczne, przeprowadzone od 10 sierpnia do 29 września przez Andrzeja Koperskiego (autor sprawozdania, Muzeum Narodowe Ziemi Przemyskiej w Przemyślu). Trzeci sezon badań. Przebadano powierzchnię 19,1 m².

Prace wykopaliskowe, stanowiące kontynuację badań z 1998 r., miały na celu dalsze rozpoznanie charakteru i chronologii umocnień ziemnych. Ich pozostałości zachowały się w południowo-zachodniej części Starego Miasta, w sąsiedztwie Wzgórza Karmelitanek, na zapleczu Zakładu Rehabilitacji Inwalidów. W tym rejonie miał funkcjonować w XVII i XVIII w. system kleszczowych umocnień ziemnych. Zarysy odcinków wałów i skarp można odczytać na planach miasta z końca XVIII i l. poł. XIX w.

Badania kontynuowano w 2 wykopach oznaczonych jako 1/98 i 11/98.

Eksplorowano warstwy we wschodniej połówce wykopu pierwszego. Pod nasypami z przełomu XIX/XX w. odsłonięto warstwę stanowiącą okładzinę południową wału. Pod nią zalegały warstwy wskazujące na dwufazowość jego uformowania. Materiał archeologiczny w postaci ceramiki i ołowianego tłoku pieczętnego pozwala datować warstwy otuliny z I fazy wału na początek XVII w. Rdzeń wału stanowiła szaro-żółta ziemia z materiałem nowożytnym.

W wykopie 11/98, w 3 odcinkach sondażowych, pod współczesnymi nasypami stwierdzono występowanie jednorodnej, ciemnej brązowo-szarej warstwy ziemi, mającej charakter pierwotnego humusu. Warstwa ta o grubości 50 cm bardzo regularnie i ostro opadała ku północy, aż do głębokości 490 cm. Zawierała materiał archeologiczny wstępnie datowany na XVII w. Wyznaczała prawdopodobnie kształt zbocza terenowego, które celowo oskarpowano. Od strony północnej warstwa opadała do nieznacznego zagłębienia, tzw. suchej fosy znajdującej się na głębokości około 540 cm. Na jej północnej, zewnętrznej krawędzi odkryto zakończone w szpic, drewniane kołki, być może stanowiące ślad częstokołu jako dodatkowego elementu umocnień.

W wykopach badawczych wystąpiły na wtórnym złożu fragmenty naczyń wczesnośredniowiecznych.

Materiały i dokumentacja z badań są przechowywane w Muzeum Narodowym Ziemi Przemyskiej w Przemyślu.

Wyniki badań zostały opublikowane [w:] A. Koperski, *Rezultaty wstępnych badań archeologicznych nad dawnymi umocnieniami ziemnymi Przemyśla*, „Rocznik Przemyski”, T. XXXVI, z.1, Archeologia, Przemyśl 2000, s. 99-112;